

P.W. 4x

16 mei 1968

De heer Sam de Back,
Weissenbruchstraat 328,
Den Haag.

Beste Sam,

In je tweede brief heb je wel heel duidelijk in 't licht gesteld dat ook onze maatschappij haar ernstige problemen heeft. Weliswaar zijn onze problemen heel andere dan de problemen van het grootste deel van de wereld, waar de armoede zo overweldigend heerst. Toch zijn onze vraagstukken ook voor die anderen in zoverre van belang, dat zij naar ons en naar de Oost-Europese landen kijken om hun eigen problemen opgelost te krijgen. En ofschoon zij in onze geschiedenis heel wat kunnen vinden dat doet zien hoe men welvaart en een zekere vrijheid kan veroveren, vragen zij zich terecht toch ook wel af of zij ons in alle opzichten moeten volgen. Ik geloof ook niet dat we hun dat moeten aanraden. Behalve dat ze ook enkele goede lessen kunnen leren uit wat er in Oost-Europa gebeurt (en waarschijnlijk uit de Chinese ervaringen, maar daarover is weinig precies bekend), moeten zij toch ook een aantal elementen van hun eigen kultuur trachten te bewaren. In verschillende opzichten is die menselijk hoogstaand en aantrekkelijk - en soms ook nog een kracht tot verdere economische ontwikkeling. Zo is de eenvoud van de Japanse interieurs of van de leer van Gandhi zowel mooi als ook nog een faktor tot ontwikkeling: zij bevordert de spaarzaamheid. De prachtige Japanse en Chinese tekenkunst is onovertroffen; de aandacht voor andere levende wezens die de Hindoe vraagt heeft velen van ons wat te leren. Aan de andere kant kennen hun maatschappijen meedogenloze behandeling van armen of zieken, die zij maar beter moesten omzetten in Christelijke deugden, maar dan de ware.

De verstoring van het algehele ecologische evenwicht, waarover

16 mei 1968

De heer Sam de Back,
Weissenbrunnstrasse 328,

Den Haag.

Beste Sam,

In je tweede brief heb je wel heel duidelijk in 't licht
gesteld dat ook onze maatschappij haar ernstige problemen heeft.
Weliswaar zijn onze problemen heel andere dan de problemen van het
grootste deel van de wereld, waar de armoede zo overweldigend heerst.
Toch zijn onze vraagstukken ook voor die anderen in zoverre van
belang, dat zij naar ons en naar de Oost-Europese landen kijken om
hun eigen problemen opgelost te krijgen. En ofschon zij in onze ge-
schiedenis heel wat kunnen vinden dat doet zien hoe men welvaart en
een zekere vrijheid kan veroveren, vragen zij zich terecht toch ook wel
af of zij ons in alle opzichten moeten volgen. Ik geloof ook niet dat
we hun dat moeten aanraden. Behalve dat ze ook enkele goede lessen
kunnen leren uit wat er in Oost-Europa gebeurt (en waarschijnlijk uit
de Chinese ervaringen, maar daarover is weinig precies bekend), moeten
zij toch ook een aantal elementen van hun eigen kultuur trachten te
bewaren. In verschillende opzichten is die menselijk hoogstand en
aanterkkelijk - en soms ook nog een kracht tot verdere economische
ontwikkeling. Zo is de eenvoud van de Japanse interieurs of van de
leer van Gandhi zowel mooi als ook nog een faktor tot ontwikkeling;
zij bevoorrecht de sparszaamheid. De prachtige Japanse en Chinese teken-
kunst is onovertroffen; de aandacht voor andere levende wezens die de
Hindoe vraag heeft veel van ons wat te leren. Aan de andere kant
kennen hun maatschappijen medogenige behandeling van armen of zieken,
die zij maar beter moesten omzetten in Christelijke deugden, maar dan
de ware.

De versterking van het algehele ecologische evenwicht, waarover

je schrijft, is niet alleen een grote bedreiging bij ons, maar misschien ook wel het gemeenschappelijke probleem van de maatschappij van het noorden zelf en van de verhouding tussen Noord en Zuid. Ook tussen de welvaart van verschillende delen van de wereld moet een zeker evenwicht bestaan om geen ongelukken te maken. Beide problemen vragen om een meer bewuste, dat is hetzelfde als planmatige, aanpak: wij moeten weten wat wij "van plan" zijn. In dat opzicht zijn wij bezig van het Oosten te leren - terwijl zij andere dingen van ons kunnen leren.

Nu wordt er al wel op vele fronten gewerkt aan de oplossing van het probleem van de armoede van het Zuiden en aan de verbetering van de Noord-Zuid verhouding. Er wordt in een aantal ontwikkelingslanden al aanzienlijke vooruitgang geboekt. Ik denk aan landen als Zuid-Korea, Taiwan, Pakistan, Turkije of Mexico, om er maar enige te noemen. De vooruitgang in het totale nationale inkomen is daar hoger, percentsgewijze, dan bij ons. Er worden nieuwe landbouwmethoden toegepast - de Mexicaanse tarwe maakte, tezamen met pompen en kunstmaest, een zegetocht door Pakistan, die zich aan het uitbreiden is over Turkije en delen van India. Er worden nieuwe industrieën gevestigd, er worden mensen opgeleid en in verschillende delen van de wereld rivierdalen nieuw uitgerust: ik denk aan de Niger, de Eufraat of de Mekong - ondanks de oorlog in Vietnam.

Een netwerk van internationale instellingen en van bilaterale kontakten tussen een ontwikkeld en een ontwikkelingsland houdt zich bezig met velerlei activiteiten. Ik denk aan het stelsel van de Verenigde Naties, met de Wereldbankgroep, de FAO (Voedsel- en Landbouworganisatie), het Internationaal Arbeidsbureau, de UNIDO (de Industriële Ontwikkelingsorganisatie van de Verenigde Naties), de UNESCO (de Organisatie op het gebied van opleiding, wetenschap en cultuur) en nog ettelijke andere. Ik denk ook aan verschillende interamerikaanse organisaties, aan de Europese Economische Gemeenschap en de Organisatie

te schrijft, is niet alleen een grote bedreiging bij ons, maar
mitsamen ook wel het gemeenschappelijke probleem van de maat-
schappij van het noorden zelf en van de verhouding tussen Noord en
Zuid. Ook tussen de welvaart van verschillende delen van de wereld.
moet een zeker evenwicht bestaan om geen ongelukken te maken. Beide
problemen vragen om een meer bewuste, dat is hetzelfde als planmatige,
aanpak: wij moeten weten wat wij "van plan" zijn. In dat opzicht zijn
wij bezig van het Oosten te leren - terwijl wij andere dingen van ons
kunnen leren.

Wij wordt er al wel op vele fronten gewerkt aan de oplossing
van het probleem van de armoede van het Zuid en aan de verbetering
van de Noord-Zuid verhouding. Er wordt in een aantal ontwikkelingslanden
al aanzienlijke vooruitgang geboekt. Ik denk aan landen als Zuid-Korea,
Taiwan, Pakistan, Turkije of Mexico, om er maar enkele te noemen. De
voortgang in het totale nationale inkomen is daar hoger, procent-
gewijs, dan bij ons. Er worden nieuwe landbouwmethoden toegepast
- de Mexicaanse trawer maakte, texanen met pompen en kunstmat, een
gevoel door Pakistan, die zich aan het uitbreiden is over Turkije en
delen van India. Er worden nieuwe industrieën gevestigd, er worden
mannen opgeleid en in verschillende delen van de wereld rivierdalen
nieuw uitgerust: ik denk aan de Niger, de Rijn of de Mekong -
ondanks de oorlog in Vietnam.

Ben netwerk van internationale instellingen en van bilaterale
kontakten tussen een ontwikkeld en een ontwikkelingsland houdt zich
 bezig met vele activiteiten. Ik denk aan het netwerk van de Ver-
enigde Naties, met de Wereldbankgroep, de FAO (Voedsel- en landbouw-
organisatie), het Internationaal Arbeidsbureau, de UNIDO (de Industriële
Ontwikkelingsorganisatie van de Verenigde Naties), de UNESCO (de Orga-
nisatie op het gebied van opleiding, wetenschap en cultuur) en nog
andere. Ik denk ook aan verschillende internationale orga-
nisaties, aan de Europese Economische Gemeenschap en de Organisatie

voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling. Vele landen en ook vele bedrijven doen opbouwend werk in ontwikkelingslanden. Het belang van het werk der bedrijven is dat zij de mensen op het werk zelf de kunst leren van goed werken.

Een der meest bekende samenvattende cijfers die de omvang van deze activiteiten aangeeft is het cijfer van de financiële overdrachten van de westerse rijke aan de arme landen, zowel openbare als partikuliere, die, na aftrek van de terugbetalingen op oudere leningen, zo'n \$ 11 miljard bedragen. Voor een totaal inkomen van de ontwikkelingslanden (behalve China) van zo'n \$ 200 miljard is dat een niet te verwaarlozen bedrag, vooral als je het vergelijkt met wat deze landen zelf besteden aan de uitbreiding en verbetering van hun produktie-apparaat, nl. ca \$ 30 miljard. Weliswaar betalen de arme landen enkele miljarden dollars terug aan rente en winsten, die van bovengenoemde \$ 11 miljard niet zijn afgetrokken.

Toch is het niet genoeg en het is ook maar een heel klein deel van het inkomen van de "rijke" landen dat ca \$ 1200 miljard of wat meer bedraagt. Het is nog niet de beroemde 1 % waarover al zo lang wordt gesproken. Dat het niet genoeg is blijkt uit het feit dat het tempo van de gezamenlijke arme landen nog niet de 5 % toeneming per jaar bedraagt; per hoofd nog niet 2,5 % of enkele dollars per persoon per jaar, tegenover zo'n \$ 50 per jaar per persoon voor de rijke landen. De afstand vergroot zich dus nog steeds.

Men heeft in 1961 het zogenaamde Ontwikkelingsdecennium uitgeroepen; dat is gebeurd in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Het doel was om tot een stijging te komen van 5 % van de inkomens - in goederen gemeten, dus na aftrek van prijsstijgingen - en dat is dus niet geheel gehaald. Bovendien was het als doel te bescheiden. Er is daarom meer en meer druk uitgeoefend door de ontwikkelingslanden om tot een krachtiger ontwikkelingspolitiek, in samenwerking tussen alle landen, te komen. Dat is in verschillende resoluties van de Algemene

voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling. Vele landen en ook vele bedrijven doen opbouwend werk in ontwikkelingslanden. Het belang van het werk der bedrijven is dat zij de mensen op het werk zelf de kunst leren van goed werken.

Een der meest bekende samenwerkende cijfers die de omvang van deze activiteiten aangeeft is het cijfer van de financiële overdrachten van de westerse rijke aan de arme landen, zowel openbare als particuliere, die na aftrek van de terugbetalingen op andere leningen, zo'n \$ 11 miljard bedragen. Voor een totaal inkomen van de ontwikkelingslanden (behalve China) van zo'n \$ 200 miljard is dat een niet te verwaarlozen bedrag, vooral als je het vergelijkt met wat deze landen zelf besteden aan de uitbreiding en verbetering van hun productie-apparaat, nl. ca. \$ 30 miljard. Weliswaar betalen de arme landen enkele miljarden dollars terug aan rente en winsten, die van bovenstaande \$ 11 miljard niet zijn afgetrokken.

Toch is het niet genoeg en het is ook maar een heel klein deel van het inkomen van de "rijke" landen dat ca. \$ 1200 miljard of wat meer bedraagt. Het is nog niet de beroemde 1 % waarover al zo lang wordt gesproken. Dat het niet genoeg is blijkt uit het feit dat het tempo van de gemiddelde arme landen nog niet de 5 % toename per jaar bedraagt; per hoofd nog niet 2,5 % of enkele dollars per persoon per jaar, tegenover zo'n \$ 50 per jaar per persoon voor de rijke landen. De afstand vergroot zich dus nog steeds.

Men heeft in 1961 het zogenaamde Ontwikkelingsdecennium uitgeproepen; dat is gebouwd in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Het doel was om tot een stijging te komen van 5 % van de inkomens - in goederen gemeten, dus na aftrek van prijsstijgingen - en dat is dus niet geheel gehaald. Bovendien was het als doel te beschieden. Er is daarom meer en meer druk uitgeoefend door de ontwikkelingslanden om tot een krachtiger ontwikkelingspolitiek, in samenwerking tussen alle landen, te komen. Dat is in verschillende resoluties van de Algemene

Vergadering van de Verenigde Naties tot uitdrukking gekomen; tot nu toe het duidelijkst in resolutie 2218 van december 1966. Daarin wordt aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties gevraagd om, na beraad met alle betrokken organisaties in het systeem der Verenigde Naties, met voorstellen te komen omtrent een strategie voor een gezamenlijke ontwikkelingspolitiek voor de jaren zeventig. Bovendien hebben enige der gespecialiseerde organisaties op hun eigen gebied initiatieven genomen om te komen tot een program voor de toekomst. De FAO is van plan in 1969 te komen met een Indicatief Wereldplan voor de landbouw. Het Internationale Arbeidsbureau wil, eveneens in 1969, komen met een program tot het bevorderen van de werkgelegenheid. Beide onderwerpen zijn van uitzonderlijk belang voor de ontwikkelingslanden.

Er wordt nu hard gewerkt aan een coördinatie van al deze werkzaamheden, zodat voor de jaren zeventig een goed op elkaar afgestemde activiteit van alle organisaties van de Verenigde Naties kan worden ontwikkeld. Een raadgevende wetenschappelijke taak heeft daarbij het Comité voor ontwikkelingsplanning, dat juist zijn derde zitting heeft gehad in Addis Ababa, van 29 april - 10 mei jl. Men hoopt dat gezamenlijk kan worden gewerkt aan een declaratie die de Algemene Vergadering van 1970 zou worden voorgelegd, waarin een aantal elementen, en hun omvang, van de strategie zal worden aangekondigd. Veel onderzoek is nog nodig om precies te weten wat mogelijk is.

Intussen is de bereidheid van de bevolking der rijke landen en hun regeringen om hun bijdrage tot een dergelijke politiek te verrichten op het ogenblik maar gering. Dat is gebleken uit de povere resultaten van de Tweede Zitting, in New Delhi, van de zgn. UNCTAD, oftewel de Wereldhandelsconferentie. Ook daar is nl. een "globale ontwikkelingsstrategie" aan de orde geweest en is weliswaar op een aantal punten vooruitgang gemaakt, doch op vele andere punten geen bereidheid gebleken om zich duidelijk te binden tot het verrichten van de gevraagde bijdragen. Zo is wel aanvaard, dat men 1 % van het bruto-nationaal-produkt

Vergadering van de Verenigde Naties tot uitbreiding gekomen; tot nu toe het duidelijkst in resolutie 2218 van december 1966. Daarbij wordt aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties gevraagd om, na raad met alle betrokken organisaties in het systeem der Verenigde Naties, met voorstellen te komen omtrent een strategie voor een gezamenlijke ontwikkelingspolitiek voor de jaren zeventig. Bovendien hebben enige der gespecialiseerde organisaties op hun eigen gebied initiatieven genomen om te komen tot een program voor de toekomst. De FAO is van plan in 1969 te komen met een Indicatief Wereldplan voor de landbouw. Het Internationale Arbeidsbureau wil, eveneens in 1969, komen met een program tot het bevorderen van de werkgelegenheid. Beide onderwerpen zijn van uitzonderlijk belang voor de ontwikkelingslanden.

Er wordt nu hard gewerkt aan een coördinatie van al deze werkzaamheden, zodat voor de jaren zeventig een goed op elkaar afgestemde activiteit van alle organisaties van de Verenigde Naties kan worden ontwikkeld. Een raadgevende wetenschappelijke taak heeft daarbij het Comité voor ontwikkelingsplanning, dat juist zijn derde zitting heeft gehad in Addis Ababa, van 29 april - 10 mei jl. Men heeft dat gezamenlijk kan worden gewerkt aan een declaratie die de Algemene Vergadering van 1970 zou worden voorgedragen, waarin een aantal elementen, en hun omvang, van de strategie zal worden aangekondigd. Veel onderzoek is nog nodig om precies te weten wat mogelijk is.

Intussen is de bereikbaarheid van de bevolking der rijke landen en hun regeringen om hun bijdrage tot een dergelijke politiek te verrichten op het ogenblik maar gering. Dat is gebreken uit de poeve resultaten van de Tweede Zitting, in New Delhi, van de aem. UNCTAD, ofwel de Wereldhandelsconferentie. Ook daar is n.l. een "globale ontwikkelingsstrategie" aan de orde geweest en is weliswaar op een aantal punten vooruitgang gemaakt, doch op vele andere punten geen bereikbaar gebreken en zich duidelijk te binden tot het verrichten van de gevraagde bijdragen. Zo is wel aanvaard, dat men 1/3 van het bruto-nationaal-product

zal overdragen, maar over de datum waarop dat moest beginnen, is men niet tot afspraken kunnen komen. Er is in beginsel aanvaard dat er minder belemmeringen zullen worden in de weg gelegd voor de uitvoer van industrieprodukten uit de ontwikkelingslanden naar de ontwikkelde landen, maar over bepaalde categorieën van industrieprodukten (bewerkte landbouwprodukten) is men dat nog niet eens geworden. Er is wel afgesproken dat voor een aantal zgn. primaire produkten (dat zijn land- of mijnbouwprodukten in onbewerkte staat) overeenkomsten zullen worden afgesloten, maar geen enkele andere toeëgging is gedaan dan over de datums waarop men weer zal gaan onderhandelen. Zo zou ik kunnen voortgaan. Waar het op aankomt is inderdaad dat de politieke wil bij de bevolkingen en regeringen der rijke landen ontbreekt. Men heeft dan allerlei uitvluchten daarvoor; bv. dat men zelf moeilijkheden heeft en dat de arme landen zelf niet genoeg doen. Dit laatste is juist en in de toekomst zal ook van hen moeten worden verlangd dat zij een aantal dingen beter doen. Doch het beroep op de eigen moeilijkheden is, menselijk gesproken, inderdaad een uitvlucht. Als men ziet hoe dicht bij de dood zeer velen in de arme landen leven, kan men niet zeggen dat onze problemen daarmee te vergelijken zijn. Voor de meesten in onze landen zijn de vragen of we een televisietoestel zullen kopen of vervangen en of we f. 100,- meer of minder aan onze vakantie zullen besteden. Zulke kwesties zinken in het niet bij de ellende bij velen in de ontwikkelingslanden.

Daarmee wil ik volstrekt niet zeggen dat wij niet ook onze armoedeproblemen hebben. Die moeten worden aangevat. Maar niet ten koste van de hulp aan ontwikkelingslanden. Ten koste van een beetje langzamer vooruitgang van de velen onder ons die in de laatste vijf jaar een auto hebben gekocht of een mooie vakantiereis hebben gemaakt, of ten koste van wat minder mooie gebouwen voor een ministerie, een bank, een hogeschool of een fabriek. Het kan wel wat zuiniger op ettelijke punten in ons bestaan!

Hartelijke groeten!

zal overdragen, maar over de datum waarop dat moest beginnen, is men niet tot afspraken kunnen komen. Er is in beginsel aanvaard dat er minder belemmingen zullen worden in de weg geleid voor de uitvoer van industrieproducten uit de ontwikkelingslanden naar de ontwikkelde landen, maar over bepaalde categorieën van industrieproducten (bewerkte landbouwproducten) is men dat nog niet eens geworden. Er is wel afgesproken dat voor een aantal agr. primaire producten (dat zijn land- of mijnbouwproducten in onbewerkte staat) overeenkomsten zullen worden afgesloten, maar geen enkele andere toegang is gedaan dan over de datum waarop men weer zal gaan onderhandelen. Zo zou ik kunnen voortgaan. Maar het op aankomst is inderdaad dat de politieke wil bij de bevolkingen en regeringen der rijke landen ontbreekt. Men heeft dan allerlei uitvluchten daarvoor; bv. dat men zelf moeilijkheden heeft en dat de arme landen zelf niet genoeg doen. Dit laatste is juist en in de toekomst zal ook van hen moeten worden verlangd dat zij een aantal dingen beter doen. Doch het beroep op de eigen moeilijkheden is, menselijk gesproken, inderdaad een uitvlucht. Als men niet hoe dicht bij de dood zeer velen in de arme landen leven, kan men niet zeggen dat onze problemen daarmee te vergelijken zijn. Voor de meeste in onze landen zijn de vragen of we een televisietoestel zullen kopen of vervangen en of we f. 100,- meer of minder aan onze vakantie zullen besteden. Enkele kwesties zinken in het niet bij de ellende bij velen in de ontwikkelingslanden. Daarom wil ik volstrekt niet zeggen dat wij niet ook onze armoedeproblemen hebben. Die moeten worden aangepakt. Maar niet ten koste van de hulp aan ontwikkelingslanden. Ten koste van een beetje langzamer vooruitgang van de velen onder ons die in de laatste vijf jaar een auto hebben gekocht of een mooie vakantiereis hebben gemaakt, of ten koste van wat minder mooie gebouwen voor een ministerie, een park, een hogeschool of een fabriek. Het kan wel wat minder op esthetische punten in ons bestaan!

Harfelijke groeten!